

Fodsporet

1. Mål og planer

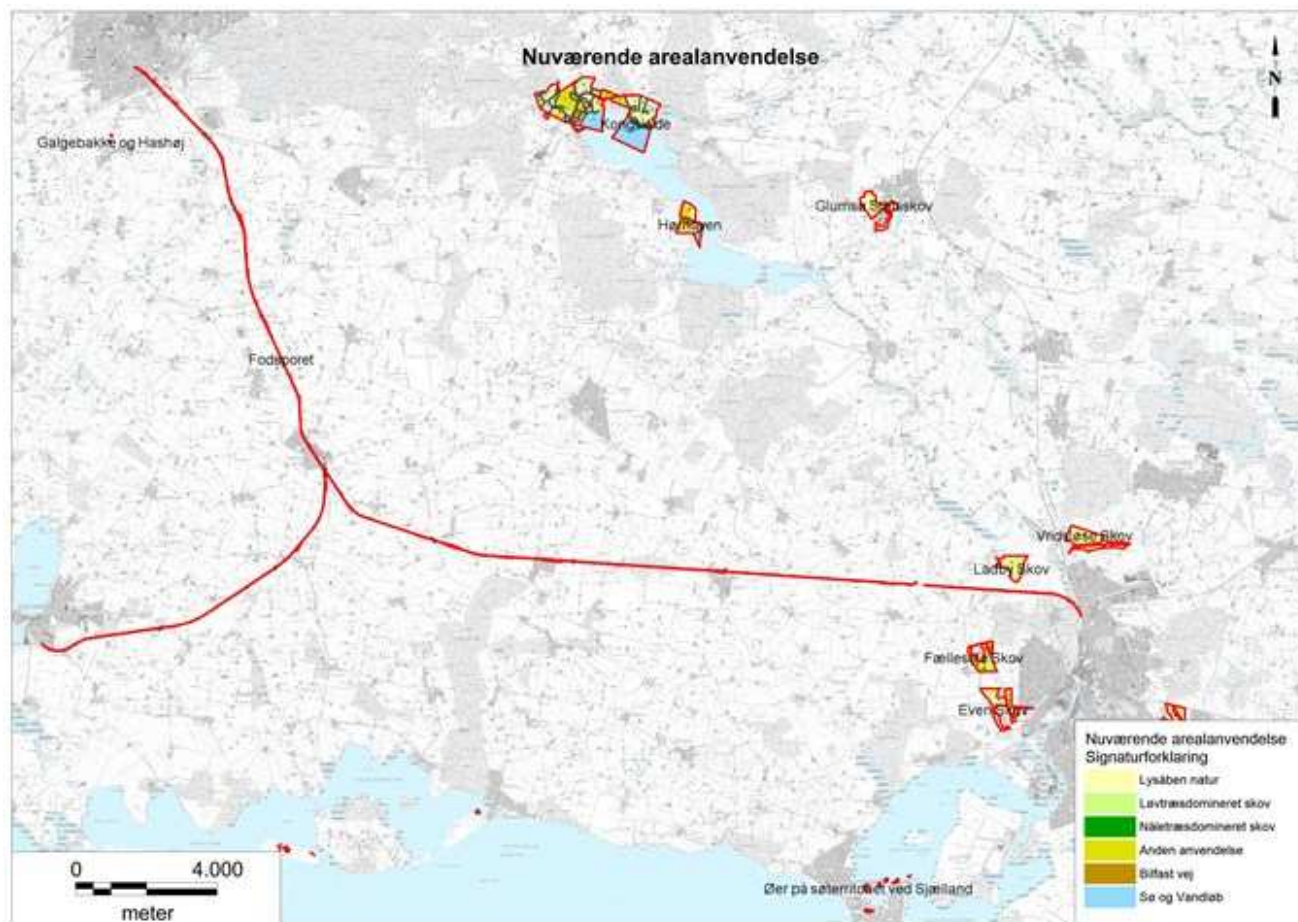
Generelt

Naturstien Fodsporet er en grøn korridor gennem det sydvestsjællandske landskab til brug for naturelskere, cyklister og motionister i alle aldre. Fodsporet er anlagt på en gammel jernbanestrækning der forbinder Slagelse i nord med Næstved i syd og Skælskør i vest. Jernbanestrækningerne Slagelse-Næstved med sidestrækningen Dalmose-Skælskør er anlagt i slutningen af 1800-tallet og var i brug indtil 1986. Siden da har naturen mange steder haft frit spillerum på baneterrænet, bortset fra strækningen Skælskør-Dalmose, der blev brugt til kørsel med veteranfog og frem til Naturstyrelsen overtog banen. Andre steder har rekreativ brug eller lejlighedsvis rydning holdt den naturlige tilgroning i ave. Sporet er 48 km. langt. Den nedlagte jernbanestrækning overgik fra Transportministeriet til Miljøministeriet i 2009. Naturstyrelsen samarbejder med Næstved og Slagelse Kommuner om anlæg og drift af Fodsporet, som er etableret med økonomisk støtte fra Nordea-fonden.

Der er 2 tinglyste samarbejdsaftaler med kommunerne om den daglige drift. Generelt er det kommunerne der står for driften af sporet og rabatterne, mens NST står for småbevoksningerne.

[Vedligeholdelsesaftale med Næstved Kommune](#)

[Vedligeholdelsesaftale med Slagelse Kommune](#)

Kortet viser naturtyper og arealanvendelse

Arealsammenstilling hhv. for skovarealer og ikke skovbevoksede arealer:

Tabel 1 - Arealoversigt over de skovbevoksede arealer

Skovbevoksede arealer	Bøg	Eg	Ask og ær	Andet løvtræ	Picea-arter	Ubevoksede/ Åbne arealer	Total (ha)
Fodsporet	5,5	8,1	6,4	0,8	0,1	61,7	82,6
Total (ha)	5,5	8,1	6,4	0,8	0,1	61,7	82,6

Tabel 2 - Arealoversigt over de åbne naturarealer

--	--	--	--	--	--	--	--

Åbne naturarealer	Krat	Total (ha)
Fodsporet	6,5	6,5
Total (ha)	6,5	6,5

Tabel 3 - Arealoversigt over andre åbne arealer

Andre åbne arealer	Andet	Total (ha)
Fodsporet	55,2	55,2
Total (ha)	55,2	55,2

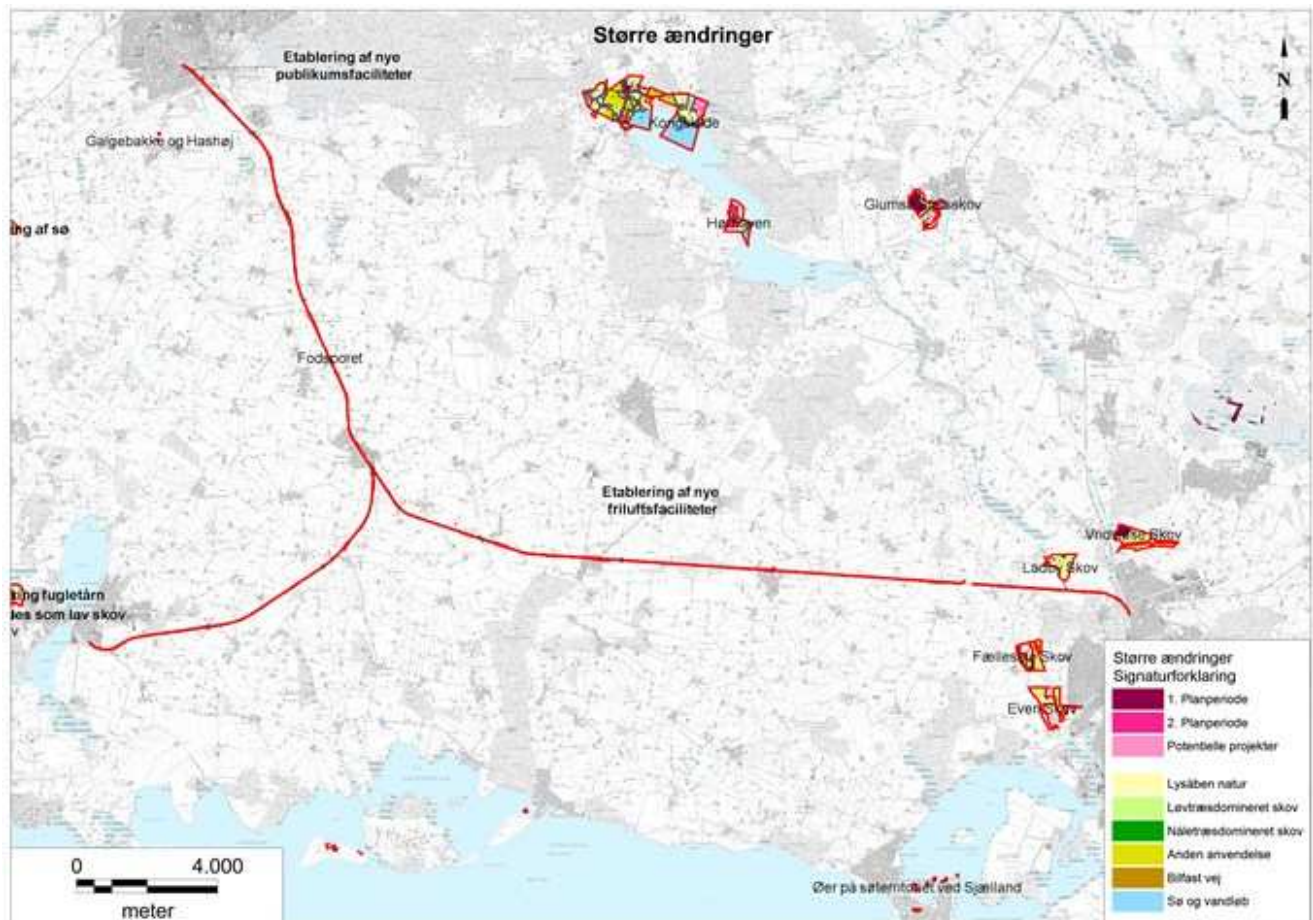
1.1a Overordnede målsætninger

Det helt overskyggende formål med dette område er friluftslivet. Dette varetages sammen med en prioritering af at formidle det gamle banelegeme. Produktionen og landskabet er ikke højt prioriteret, men bliver målsat for at efterkomme det overordnede formål med friluftsliv. Naturen plejes med henblik på at give nogle gode landskabelige og sanselige oplevelser.

1.1b Planlagte tiltag.

Der er planlagt konkrete tiltag til iværksættelse indenfor den førstkommende 6 års periode og langsigtede tiltag til gennemførelse efter år 6 samt tiltag som kan gennemføres i planperioden såfremt der er mulighed for det. De planlagte tiltag bidrager til opfyldelsen af de mere langsigtede mål for området. For at understøtte etableringen af flere tilslutningspunkter til naturstien arbejdes der med at forbedre skiltningen frem til sporet. Naturstyrelsen stiller sig positiv overfor Næstved og Slagelse kommuners ønske om at Fodsporet føres helt ind til stationerne i begge byer og at sporet indgår i lokale rundture for at bidrage til livskvalitet for flest mulige. Naturstyrelsen er ligeledes positiv overfor Næstved Kommunes ønske om at renovere kilometerstenene langs strækningen. I

forbindelse med den nye skovrejsning ved Ladby, vil der i første del af planperioden blive etableret en ny sti til Fodsporet, for at koble de to områder. Der vil blive arbejdet på at finde ekstern finansiering til at forbedre publikumsfaciliteterne ved Sandved gl. station og ved Bagervej i Slagelse.

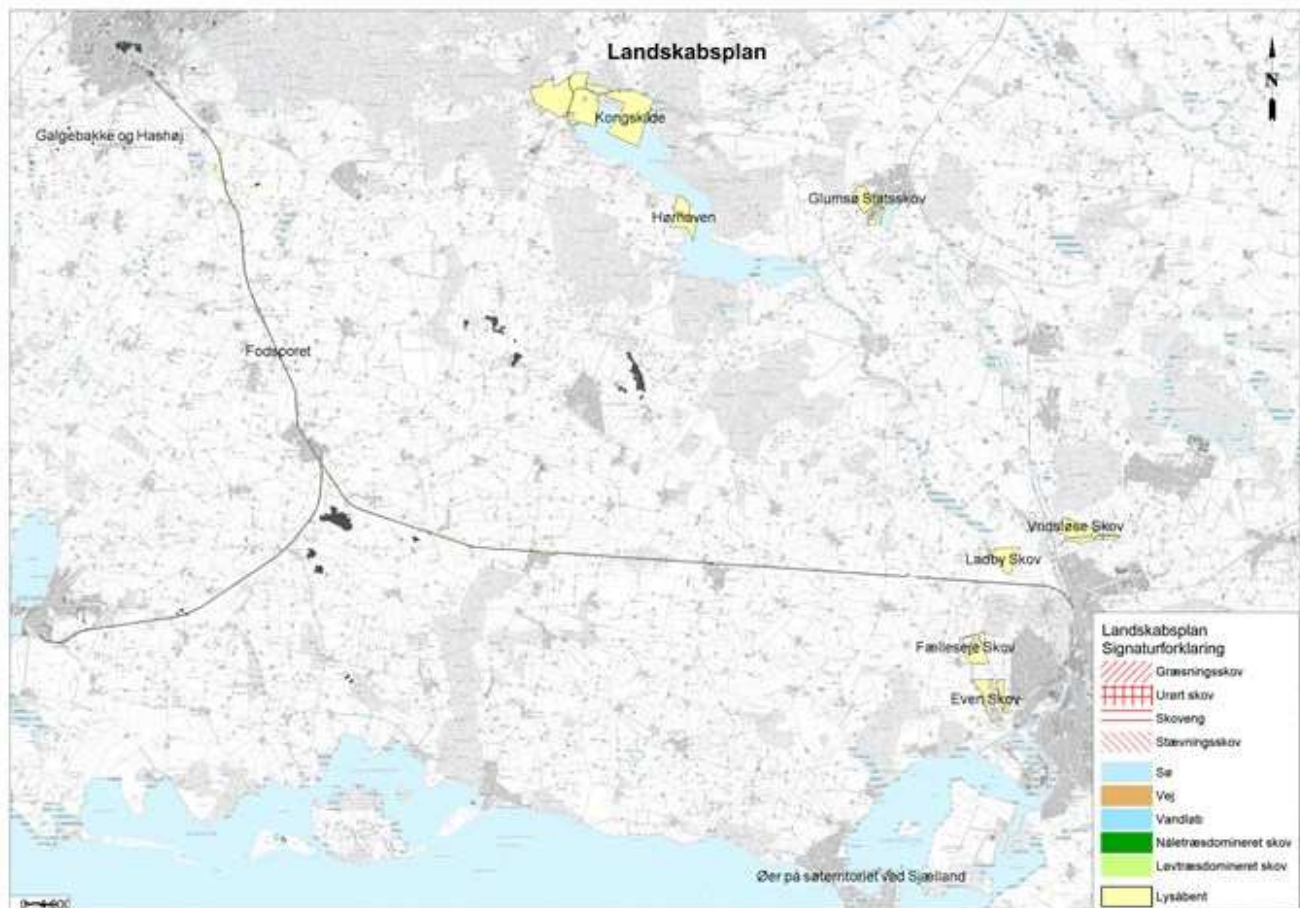

Kortet viser de konkrete tiltag til iværksættelse indenfor den førstkommende 5-6 års periode samt de langsigtede og mulige tiltag

Bilag med planlagte tiltag for alle områder kan findes her (pdf)

1.2 Landskabsplan

Der er ingen planlagte landskabsmæssige tiltag, men det er hensigten at der sker en bevarelse af strækningens vilde præg som kontrast til det omgivende landskab samtidig med, at der også sikres udsigter. Det er målet at bibeholde den unikke oplevelse som stien giver, væk fra landevejen i det stille landbrugsland.

Kortet viser den langsigtede landskabsplan.

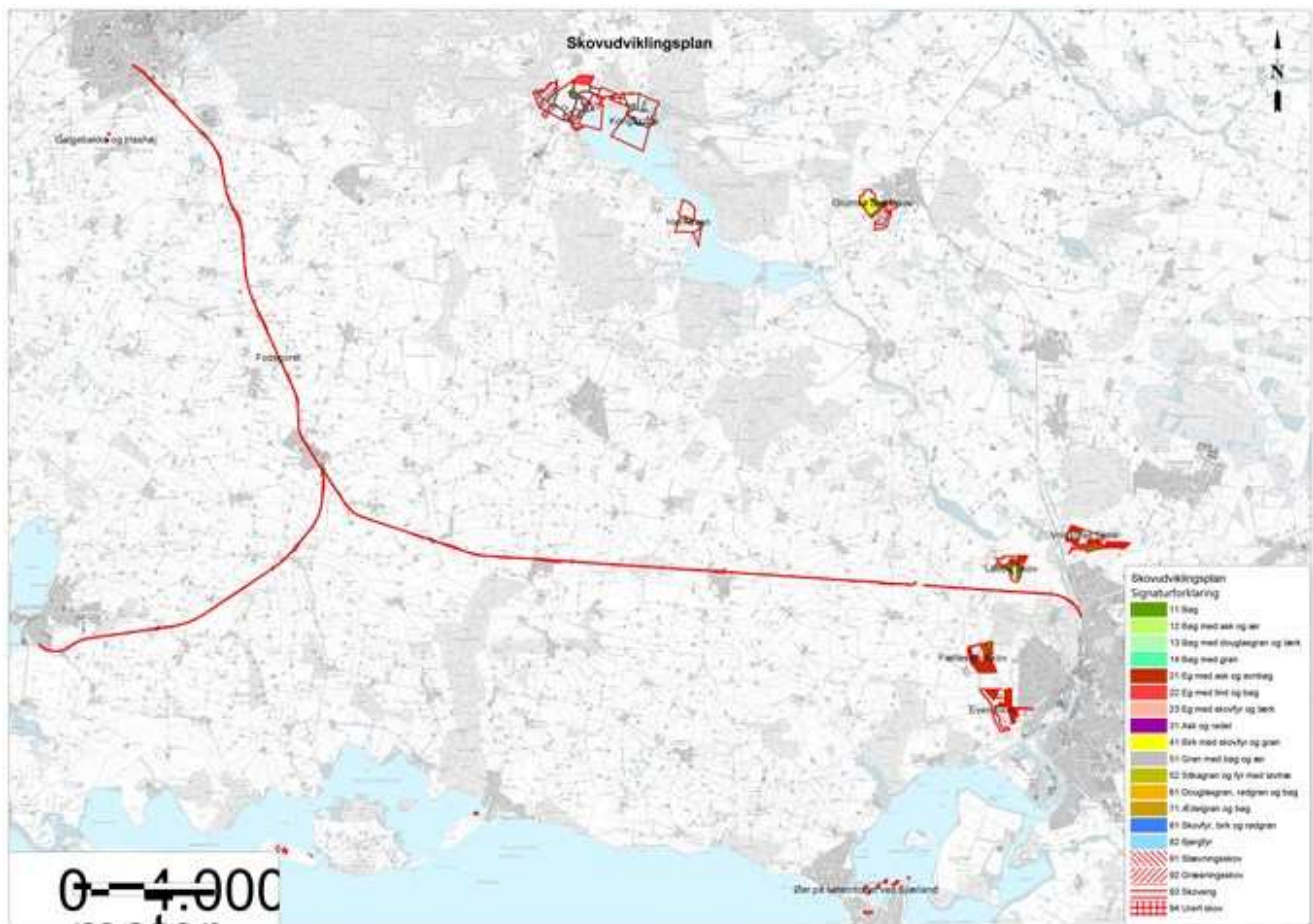
1.3 Naturnær skovdrift

Fodsporet er den overordnede skovudviklingstype er Eg med lind (SUT 21) (ask skiftet ud med lind, grundet toptørre) og avnbøg.

Denne skovudviklingstype type er ideel, da skovområderne er små (smalle og lange), og da der er eg i de fleste skovområder i forvejen. Egeskoven har muligheder for at udvikle sig til flot gammel robust skov, som vil passe godt sammen med den rekreative udnyttelse, som er formålet med Fodsporet.

Der bliver tyndet med friluftsliv og det landskabelige for øje. Skabelse af flotte træer, der giver en god oplevelse fremadrettet. Småbevoksningerne langs Fodsporet falder godt ind i det sydsjællandske godslandskab.

Når der tyndes, skal der tages særligt hensyn til de markante træer og de mange frugttræer. Der vil blive tyndet en gang hver 5-7 år og første tynding blev foretaget maskinelt i 2012.

Kortet viser den langsigtede skovudviklingsplan.

1.4 Naturpleje

Fodsporet udgør en grøn korridor gennem agerlandet og er derfor en vigtig ledelinje for dyr og planter i landskabet. Der findes bl.a. en række små men vigtige lokaliteter med overdrevskarakter, som fungerer som levested for flora og fauna. Lokaliteterne fungerer ligeledes som ledelinje i et område hvor der kan være langt mellem biotoperne. Sporet er på store delstrækninger etableret på et lag af skærver og sten, som giver optimale vilkår for tørketolerant vegetation og en række arter, blandt andet insekter og markfirben.

Som noget specielt findes en række forskellige selvsåede frugttræer langs sporet, som efter sigende er vokset op, fordi rejsende har smidt frugtsten og kernehuse ud af togvinduerne.

Ved drift af stien tilstræbes det at bevare strækningens vilde præg som en kontrast til det omgivende agerland.

Den grønne korridor i landskabet

Der er i forbindelse med NOVANA overvågningen registreret markfirben på banestrækningen øst for Hyllinge. Der sikres en lav vegetation på sydvendte skråninger for at tilgodesee arten.

Der er registreret flere rødlistede svampe der skal tages hensyn til. De er primært tilknyttet dødt ved. De tilgodeses ved kommende rydninger langs fodsporet.

Der bekæmpes invasive arter langs fodsporet. Særligt bjørneklo findes i betydelige mængder spredt langs fodsporet. Bekæmpelsen varetages af kommunerne som en del af driftsaftalerne. Der findes en særlig intensiv forekomst af ager-padderok langs Fodsporet, der vokser op gennem asfalten og der er derfor givet en dispensation til kemisk bekæmpelse af arten.

[Bilag med oversigt over lysåbne naturarealer og plejetiltag kan findes her \(pdf\)](#)

Der er forsat opmærksomhed på de områder hvor der er forurening i jorden, ved anlæg af nye legepladser/motionspladser. Da Fodsporet er anlagt som en slags fysisk barriere gennem landskabet på tværs af vandskel, er afvandingsforhold i overensstemmelse med vandløbsloven et særligt opmærksomhedspunkt.

1.5 Plejetiltag for kulturmiljøet

Jernbanebroerne plejes af kommunerne iflg. driftsaftalen.

Kilometerstenene langs banen er registreret. Næstved kommune har tilbudt at renovere og genopmåle stenene. Naturstyrelsen stiller sig positiv over for dette projekt, og vil arbejde på at det gennemføres på hele strækningen.

[Bilag med oversigt over fortidsminder og plejetiltag kan findes her \(pdf\)](#)

1.6 Friluftsliv

Fodsporet er et udpræget friluftstilbud, og rekreative aktiviteter er det absolut vigtigste driftsformål, og der udpeges derfor ikke stillezoner på Fodsporet. Der udlægges facilitetszone på de lokaliteter, primært omkring byerne, hvor der er etableret rekreative anlæg. Det drejer sig om følgende facilitetszoner:

- Herfulsholm sundhedsspor og sundhedsplads
- Fodby overnatningsplads med 2 sheltere og toilet
- Hyllinge lejrplads m. 4 sheltere, toilet, sundhedsplads, sundhedsspor, naturlegeplads og naturbase
- Sandved naturlegeplads, sundhedsplads og hundeskov
- Hårslev overnatningsplads med 2 sheltere og toilet
- Dalmoose sundhedsplads, sundhedsspor og (på kommunal jord) lejrplads med 4 sheltere og toilet samt hundeskov
- Sludstrup med lejrplads med 4 sheltere, handicaptoilet og bålhytte samt hundeskov
- Slagelse med sundhedsspor og naturlegeplads
- Sønder Bjerge bålhytte og naturlegeplads
- Lungen med overnatningsplads med 1 shelter og handicaptoilet
- Skælskør med sundhedsspor.

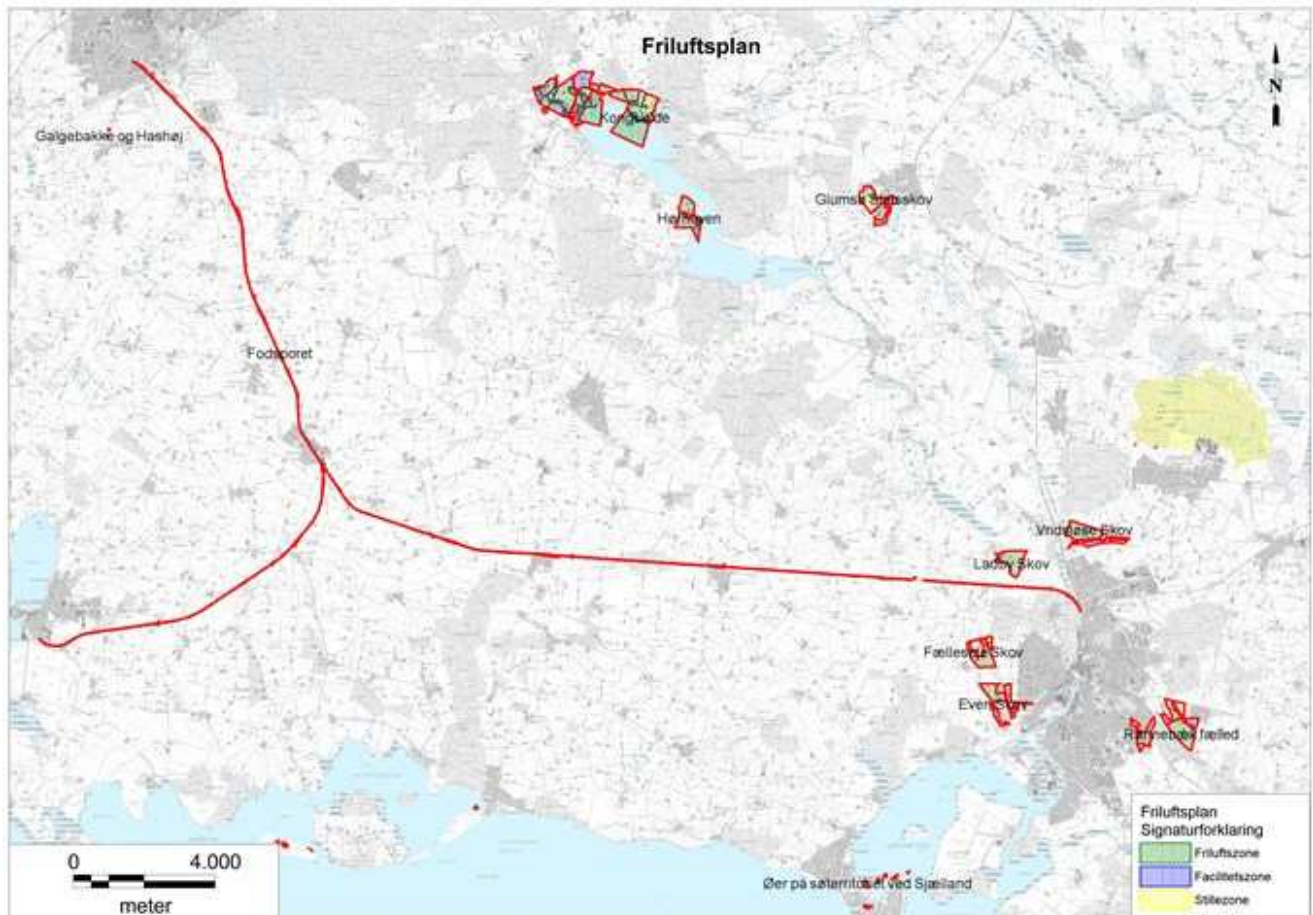
Øvrige dele af stien udlægges som friluftszone.

Efter et stort ønske fra brugerne skal der i samarbejde mellem kommunerne og Naturstyrelsen, sættes skilte op ved krydsningspunkter med offentlig vej hele vejen, og ved bycentre for at vise folk ud til sporet.

Der er en løbende evaluering af faciliteternes brug og stand, p.t. ser status for dem godt ud. Der er opsat i alt 14 tællere på hele strækningen, som registrerer antallet af brugere, fordelt på dato og klokkeslæt. Tællingerne er tænkt forsat, og resultaterne tænkt formidlet til en bredere kreds.

Hvis muligheden opstår vil der i planperioden blive etableret nye faciliteter ved stationsvej i Sandved og Bagervej i Slagelse.

Der er forsat opmærksomhed på muligheder for øget tilgængelighed til Fodsporet, hvis der viser sig behov for det i fremtiden. En sådan sti er f.eks. kirkestien ved Ladby som vil blive etableret i kommende planperiode.

Kortet viser planen for inddeling af skoven i områder for forskellig friluftsmæssig benyttelse.

2. Beskrivelse

2.1 Jordbundsforhold

Store dele af Fodsporet ligger på hævet terræn, enten på grus eller skæver. Den del af Fodsporet som ikke er terrænmanipuleret er for størstedelen moræneler.

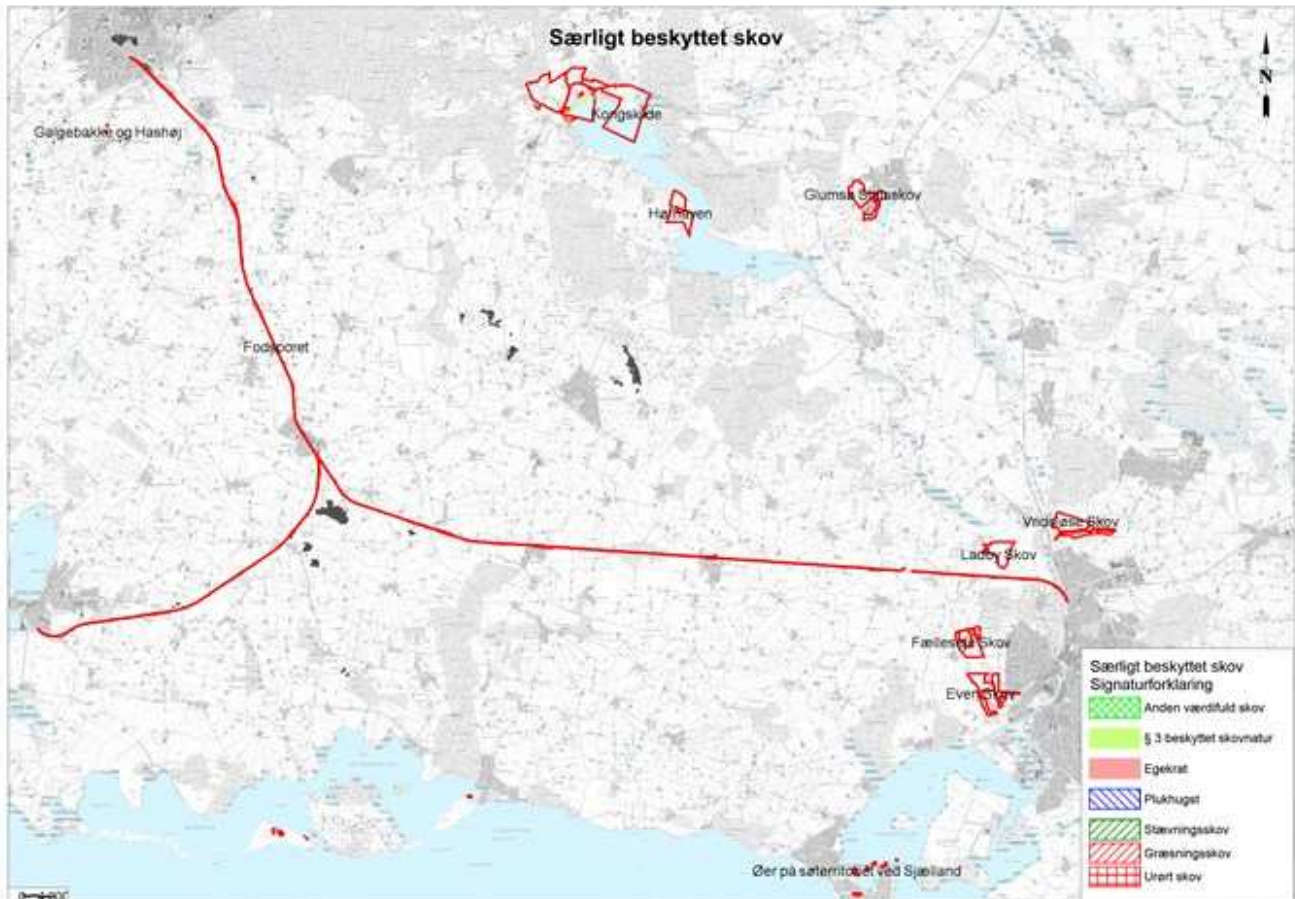
2.2 Landskab

Det sydvestsjællandske landskab er, som det meste af Danmark, formet af den sidste istid, hvor vældige gletchere for 15.000 år siden efterhånden smeltede bort og efterlod et landskab med store langstrakte morænebakker og smeltevandsdale. I dag ses dalene som lavninger og åløb, f.eks. Saltø Å og Susådalen. Morænelandet er det omgivende bakkeland med højdedrag som f.eks. omkring Hashøj og Flakkebjerg. Fodsporet udgør en grøn korridor gennem agerlandet, og er som en gammel jernbane planet ud, så selve stianlægget er fladt.

Stykket fra Næstved til Hyllinge kan ses i landskabet, mens den resterende del hovedsageligt er i niveau med det omgivende landskab.

2.3 Skoven

Bevoksningerne langs banen der har fungeret som læbælter, er umiddelbart plantet samtidigt. Der er tyndet første gang i 2012, hvor flotte og karakteristiske træer blev bevaret, fortrinsvis eg. Bevoksningerne langs med Fodsporet består i dag af mange af de naturlige danske træer og buske, der ikke har den store produktionsmæssige betydning, men derimod er til for publikum og dyrelivet. Af specielle arter kan nævnes tjørn, røn, navr, slåen og kirsebær. Dette bevirker at bevoksningerne har kratlignende karakter, som yder læ og beskyttelse for dyrelivet. Både i blomstrings- og bærtiden har vegetationen stor betydning i publikumsøjemed og der stræbes efter at skabe stor variation, der stimulerer den sanselige oplevelse - også med henblik på det spiselige.

Kortet viser særligt beskyttet skov

2.4 Natur

Fodsporet er en vigtig økologisk korridor i det åbne landskab på Sydvestsjælland. Vegetationen langs den tidligere banelinje blev kortlagt detaljeret i 2009 forud for anlæggelsen af Fodsporet.

Biologisk rapport af HabitatVision 2009

De største biologiske værdier blev fundet på skovstrækninger, hvor både fund af karplanter og svampe tyder på lang skovkontinuitet. Næsten alle åbne arealer langs den tidligere banelinje er meget næringspåvirket, det konkurrencestærke græs draphavre blev fundet langs 61 % af banestrækningen. Blot 1,2 ha af det kortlagte areal har overdrevskarakter med enkelte nøjsomhedsarter som almindelig agermåne, prikbladet perikon og håret høgeurt. En særlig karakterart for strækningen er merian, der klarer sig godt på mange af de lysåbne og solvendte

baneskråninger på trods af tydeligt næringspræg. Der er konstateret 16 arter med invasiv karakter, kæmpe-bjørneklo er fundet tre steder. Særligt på strækningen Dalmose til Skælskør er der problemer med bjørneklo, da banen her lå i grus, og ikke som resten i skærver.

Der er problemer med ager-padderok på strækninger af Fodsporet. Den tidligere drift af det gamle banelegeme har favoriseret arten. Banestrækningen blev renholdt med midler der udrydder urter og græs hvilket har givet grobund for massive forekomster af padderok, der netop gror hvor der ikke vokser andre planter. I et samarbejde mellem Danmarks Naturfredningsforening Slagelse, Landboforeningen Gefion, Næstved og Slagelse kommuner og Naturstyrelsen er udarbejdet en indsats- og forsøgsplan mod padderokkerne, der skal afprøve alternativer til kemisk bekæmpelse. Der laves forsøg med nedfældning af kalk både på stien og i rabatterne. Derved hæves jordens pH-værdi, og det kan padderokkerne ikke lide. Et andet forsøg går ud på at slå rabatterne langs med asfalten for at hæmme padderokkernes vækst.

Der er mange selvsåede vedplanter langs Fodsporet, fx fuglekirsebær, tjørn, røn, slåen og hyld. Mange er spredt af fugle, men der findes også forskellige frugttræer, som sikkert til dels er spredt af passagerer på togene, da de kørte på strækningen.

Det er kommunerne der har ansvaret for oprensning af grøfter langs med banen. Der kan dog ikke tages særlige naturmæssige hensyn i forhold til aktiv lukning af grøfter mm.

Der er et rigt fugleliv i vegetationen langs stien. Sangere, drosler og mindre spurvefugle finder både læ og beskyttelse. Om efteråret er der masser af bær og frugter på træer og buske. Over markerne ses tårnfalken på svirrende vinger, og musvåge og rørhøg kan ses i glideflugt over markerne.

Rådyr og harer ses ofte på strækningen. Om vinteren samles rådyrene i større familieflokke og fouragerer på og omkring fodsporet. Rådyr er gode til at vænne sig til menneskelig færdsel, og stien kan således fungere som skjul for at komme tæt på dyrene.

Der er fundet markfirben ved Tjæreby øst for Næstved Landevej, vest for Slagelsevej og ved Herlufsholmhallerne. Desuden har konsulenten oplyst, at der muligvis er markfirben ved Magleby Ravnemark og lige inden Skælskør Station samt at markfirben formentlig forekommer pletvist over hele strækningen.

Der vil i den almindelige drift blive slået rabatter, ligesom skråningerne med jævne mellemrum vil blive plejet for at hindre, at de gror til. Naturstyrelsen vurderer, at den fremtidige slåning af rabatter (og skrænter), samt etablering af lysåbninger i de tætteste krat vil forbedre den økologiske funktionalitet af banestrækningen som levested for markfirben.

Fodsporet vil muligvis kunne blive levested for den sjældne hasselmus, som har en bestand i netop denne egn af Sjælland. Tyndinger og bevarelse af fugttræer og - buske samt krat, som beskrevet ovenfor, vil være plejetiltag som vil kunne skabe levested for hasselmus. Herudover vil Fodsporet kunne udgøre en vigtig spredningskorridor i landskabet for arten.

2.5 Kulturmiljø

Landskabet omkring Fodsporet er et typisk sjællandsk kulturlandskab, hvor den gode landbrugsjord har kunnet understøtte tætliggende landsbyer, mange af dem med sognekirke, og flere store godser.

Jernbanen Slagelse-Næstved og Dalmose-Skælskør åbnede i 1892. Byerne langs jernbanen oplevede i starten af 1900-tallet en eksplosiv udvikling i byggeri, industri og handelsliv. Efter 2. verdenskrig blev biler mere almindelige, og jernbanen mistede derfor kunder. Det sidste passagertog mellem Dalmose og Skælskør kørte i 1950. Mellem Slagelse og Næstved fortsatte passagertogene til 1971. Tilbage var godstog, der kørte mellem Slagelse og Sandved. De standsede i 1986. Særligt karakteristisk er den store jernbro over Suså ved Herlufsholm, som blev renoveret i forbindelse med sti-projektet i 2010. Jernbanens historie fortælles derudover af gamle kilometersten, ledvogterhuse og stationsbygninger.

2.6 Friluftsliv

Fodsporet er i hele sin udstrækning asfalteret, for at sikre en så bred brugerkreds som muligt, og der er anlagt et stort antal faciliteter – lejrpladser med sheltere, bålhytter, legepladser, motionspladser, sundhedsspor, toiletter, hundeskove, webbaserede spil, information m.v., som er fordelt på hele ruten.

Brugerne er primært gående og cyklende, men pga. belægningen bruges stien også af rulleskøjter, rulleski o.li., som ikke kan anvendes på grus underlag. På delstrækninger er der anlagt ridespor i rabatten ved siden af asfaltstien. De to kommuner, Slagelse og Næstved, varetager den daglige drift og tilsyn.

Der er opsat i alt 14 tællere på hele strækningen, som registrerer antallet af brugere, fordelt på dato og klokkeslæt. Registreringerne varierer fra 45.000 passager i sommermånederne i det mest bynære område ved Slagelse til ca. 5.000 i samme tidsrum på en tyndt befolket strækning imellem Dalmose og Skælskør.

Stien passerer et stort antal offentlige veje med krydsende biltrafik, hvor der af sikkerhedsmæssige hensyn er opsat bomme, som tillader gående og cyklende at passere.

Langs hele Fodsporets 48 kilometer lange stisystem er opsat QR-koder. Koderne fungerer som fysiske links i terrænet, links der referer til sider på fodsporets mobile hjemmeside www.m.fodsporet.dk. Siden er opbygget med tre faner: Oplev, Kort og Faciliteter. Under hver fane er flere undersider. Her er blandt andet historier om natur, der skifter indhold efter årstid og kulturhistorier knyttet op på synlige kulturspor i umiddelbar nærhed af Fodsporet.

Ved alle faciliteter er ligeledes opsat hvide QR-koder, således at man får tips og idéer til lejrLiv på shelterpladser, træningstilbud med instruktionsvideoer ved motionspladser m.m. Desuden er der gule QR-koder, der linker til spilstier, hvor deltagere kan teste deres viden indenfor astronomi, fysiologi og natur. Spillene kan vælges i flere sværhedsgrader og bruges især af skoler. Desuden er der også grønne QR-koder, der opfordrer den besøgende til at 'samle mærker'. Hvis man indenfor en måned scanner samtlige grønne koder, kan man modtage et digitalt diplom, der deles via sociale medier. Kortsiden kan vise aktuel placering, samt hvor der er faciliteter i nærheden. Under faciliteter er der en nærmere beskrivelse af alt fra drikkevandsposter til sundhedsspor, i alt 13 forskellige facilitetstyper.

3. Gældende udpegninger

3.1 Natura 2000 udpegninger

Strækningen er ikke omfattet af Natura 2000 udpegninger.

3.2 § 3 områder

Der findes ingen registrerede § 3 efter naturbeskyttelsesloven, inden for de statsejede dele af "Fodsporet". Der findes dog en række lokaliteter der indeholder karakter arter for "overdrev" og andre mere tørre naturtyper. Banen er som udgangspunkt etableret på skærver, der giver en særlig tørre lokaliteter, med karakter af ruderat/overdrev.

3.3 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

Fodsporet er udlagt til rekreativt område ved Slagelse Kommunes Lokalplan nr. 1077 og Næstved Kommunes Lokalplan 011.

3.4 Fredninger og vildtreservater

Der er ingen fredninger eller udlagte vildtreservater langs Fodsporet.

3.5 Drikkevandsinteresser

Den nordlige del af strækningen fra Slagelse og mod syd ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser. Umiddelbart efter at Fodsporet deler sig imod henholdsvis Næstved og Skælskør overgår strækningen til område med drikkevandsinteresser.

3.6 Råstofplaner

Der er ingen råstofinteresser langs Fodsporet.

3.7 Naturskogsstrategien

Der er ingen udpegninger i henhold til Naturskogsstrategien og ligeledes ingen frøavls eller genbevarings bevoksninger.

Kontakt

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf. 7254 3000
nst@nst.dk
EAN: 5798000873100
CVR: 33157274